

Адамчук М.Ю.,
Державний торговельно-економічний університет
Науковий керівник: Шведова Г.Л.
к.ю.н., доц., доцент кафедри
правового забезпечення безпеки бізнесу ДТЕУ
м. Київ

ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ

Торгівля людьми, або сучасне рабство, є проблемою загальносвітового масштабу та одним із найсерйозніших злочинів проти базових прав людини та людської гідності. Це явище, яке, здавалося б, мало залишитися в далекому минулому, існує й досі, торкаючись долі мільйонів людей у всіх країнах світу, чи то країна походження, транзиту чи призначення «живого товару».

Незважаючи на відсутність точних даних для встановлення справжнього масштабу проблеми, різні джерела припускають, що кількість жертв торгівлі людьми становить від 2,5 до 4 мільйонів щорічно [1]. Переважно більшість виявлених жертв – жінки та дівчата, що продаються з метою сексуальної експлуатації та інших форм, включаючи примусовий шлюб, чоловіки ж набагато рідше потрапляють до рук работоргівців. Зазвичай, ця експлуатація включає, як мінімум, експлуатацію проституції інших осіб або інші форми сексуальної експлуатації, примусову працю або послуги, рабство або звичаї, подібні з рабством, підневільний стан або вилучення органів [2].

Мішенню сучасної работоргівлі, що приносить злочинним групам значні прибутки, часто стають люди з найбільш уразливих верств населення. Зазвичай серед людей, визнаних жертвами торгівлі - люди, які хочуть за всяку ціну уникнути тяжких умов життя, тому погоджуються покинути країну і наївно вірять в пусті обіцянки легкого та швидкого заробітку. Тому вони часто зазнають безжальних фізичних та моральних знущань, змушені виконувати неоплачувану важку роботу понад свої можливості, робити те, що принижує їх гідність, а також зазнають побоїв, погроз і принижень. Однак, існує багато факторів, які, як правило, є загальними для торгівлі людьми і зустрічаються в різних регіонах. До них слід віднести місцеві умови, які змушують населення мігрувати в пошуках кращих умов: бідність, відсутність економічних можливостей, слабка система кримінального правосуддя, політична нестабільність та збройні конфлікти. Війна та внутрішні заворушення можуть призвести до масових переміщень населення, залишаючи сиріт і вуличних дітей особливо вразливими до торгівлі людьми. Дестабілізація та переміщення людей із країни їхнього походження до країни, де попит на робочу силу є високим, не тільки вигідно для торговця людьми, але й є засобом контролю над своєю жертвою. Таке переміщення збільшує емоційну вразливість людей і часто вони не мають фінансової підтримки, щоб захистити себе. Жертви можуть не знати мови, щоб попросити про допомогу, і вони часто контролюються, будучи фізично ізольованими від інших людей. Тому це

ідеальний механізм контролю для торговців людьми, щоб гарантувати, що їх жертва дотримається вимог.

Разом з тим, торгівля людьми є найшвидше зростаючою та другою за величиною кримінальною галуззю у світі після торгівлі наркотиками. За даними Міжнародної Організації з Міграції, глобальна прибутковість торгівлі людьми становить 150 млрд. доларів США щорічно і за цим показником випередила прибутковість відторгнення зброєю та наблизилася до прибутковості від наркаторгівлі [3]. Торгівля людьми також допомагає злочинним групам розширювати існуючу діяльність, наприклад, примушуючи жертв транспортувати наркотики, тим самим примножуючи прибуток. З огляду на це, наслідки для національної безпеки є значними. Проте, у деяких репресивних урядових режимах торгівля людьми, особливо примусова праця, часто використовується для сприяння економічній вигоді або обходу санкцій. Уряд Північної Кореї, наприклад, відправив майже сотню тисяч примусових робітників на роботу за кордон, насамперед у Китай та Росію, приносячи щороку понад 500 мільйонів доларів для уряду, який потрапив під санкції [4]. Інші авторитарні уряди використовують примусову працю, як інструмент репресії чи форму покарання проти певних груп населення, як-от жорстока кампанія китайського уряду проти уйгурів та інших етнічних меншин [5].

Випадки торгівлі людьми важко ідентифікувати, оскільки жертви зазвичай є добре прихованими і в результаті навряд чи зможуть розголосити інформацію правоохоронним органам. Маршрути торгівлі людьми переважно є складними і часто простягаються через численні кордони, що робить винесення обвинувального вироку надзвичайно складним через суперечки про юрисдикцію. Незважаючи на те, що за останнє десятиліття в багатьох країнах було прийнято законодавство, через складність визначення торгівлі людьми, кількість вироків у всьому світі залишається надзвичайно низькою.

Врешті, для протидії новій глобальній хвилі торгівлі людьми та випадкам підневільної роботи, трудової та сексуальної експлуатації, вилучення та продажу органів та багатьом іншим інцидентам, постраждалі держави ухвалили рішення вжити спільних та узгоджених дій проти цієї сучасної форми рабства, яка призводить до порушення прав на життя, здоров'я, безпеку, особисту недоторканність, гідність, належну винагороду за працю та низку інших невід'ємних прав. Провідне місце у системі протидії цьому явищу посідає ООН, яка спонукала держави взяти міжнародні зобов'язання та фактично стала координуючим органом міжнародних механізмів по боротьбі з торгівлею «живим товаром». Слід також зазначити, що міжнародно визнане поняття торгівлі людьми, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй викладено в «Протоколі про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї» [2]. І саме він є нормативною основою та підґрунтям міжнародної співпраці із випадками, де люди розглядаються як предмети торгівлі.

Таким чином, знання причин і факторів, що призводять до торгівлі людьми, є важливим інструментом для запобігання та їх ліквідації. І тому, стало цілком зрозуміло, що через розширені масштаби організованої злочинності потрібно ще багато зробити для того, щоб створити світ без

насильства і зазіхань на людські права, і хоча країни об'єднують свої зусилля для боротьби з торгівлею людьми, це «рабство наших днів» все ще є частиною нашої реальності.

Список використаних джерел:

1. МОТ, Глобальный альянс против принудительного труда, 2005. С. 46. [Електронний ресурс]. - URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/documents/publication/wcms_088486.pdf
2. Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року [Електронний ресурс]. - URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_791
3. 10 фактов, которые необходимо знать о торговле людьми Международной организации по миграции (МОМ), 1996 – 2019. – [Електронний ресурс]. - URL: <http://iom.by/ru/vsemirniy-den-borby-s-torgovlej-ljudmi>
4. Matthew Zweig, “North Korea’s Use of Slave Labor Will Limit Any Prospective Sanctions Relief,” Foundation for Defense of Democracies, February 27, 2019, [Електронний ресурс]. - URL: <https://www.fdd.org/analysis/2019/02/27/north-koreas-use-of-slave-labor-will-limit-any-prospective-sanctions-relief/>
5. ILO, Vicky Xiuzhong Xu et al., “Uyghurs for Sale: ‘Re-education’, Forced Labour and Surveillance Beyond Xinjiang,” Australian Strategic Policy Institute, March 1, 2020, [Електронний ресурс]. - URL: <http://aspi.org.au/report/uyghurs-sale>